

STORTINGET

Representantforslag 118 L

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Trond Helleland og Mudassar Kapur

Dokument 8:118 L (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trond Helleland og Mudassar Kapur om økt åpenhet rundt bidrag i form av direkte kandidatstøtte og i form av naturalytelser

Til Stortinget

Bakgrunn

Representantene bak dette forslaget legger til grunn at det er viktig med åpenhet knyttet til finansieringen av de politiske partiene. Dette hensynet gjelder ikke bare direkte støtte til politiske partier, men også:

- indirekte støtte som kompenserer utgifter et politisk parti ville ha fått dersom aktiviteten hadde vært utført i egenregi, og
- støtte til en kandidat som indirekte utgjør en støtte til et parti.

Partilovnemnda tok i brev til Kommunal- og distriktsdepartementet 18. desember 2023 opp det nemnda mente var svakheter ved lov 17. juni 2005 om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partiloven).

Partilovnemnda nevner i sitt brev seks punkter som den på bakgrunn av samfunnsutviklingen ber regjeringen vurdere å foreslå endringer i. To av disse punktene gjelder hhv. partistøtte i form av annonser og kampanjer betalt av andre enn partiet eller kandidaten selv samt støtte til kandidater som går utenom partiene.

Regjeringen sendte 18. februar 2025 et forslag til endringer i partiloven på høring. I høringsnotatet tar regjeringen til orde for endringer kun på ett av de øvrige

punktene som er nevnt i brevet fra Partilovnemnda, nemlig spørsmålet om bidrag som gis via juridiske personer til et parti eller partiledde – altså gaver hvor giveren er kjent, men hvor eventuelle bakenforliggende givere ikke er kjent. I tillegg foreslås noen tekniske endringer.

Av medieomtale fremgår det også at kommunal- og distriktsministeren – tross tiden som er gått siden Partilovnemnda sendte sitt brev i 2023 – ønsker at saken skal hurtigbehandles før sommeren 2025.

I høringsnotatet fra regjeringen berøres ikke de øvrige innspillene fra Partilovnemnda.

Lovens formål

I partiloven § 1 første ledd tredje punkt heter det at lovens formål blant annet er:

«å sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksomhet.»

Forslagsstillerne mener dette formålet er avgjørende for å trygge tilliten til de politiske partiene og folkevalgte organer som kommunestyre, fylkesting og Stortinget. Forslagsstillerne representerer dessuten et parti som av prinsipp har valgt å takke nei til såkalte anonyme gaver, altså den typen gaver Kommunal- og distriktsdepartementet tar opp i det høringsnotatet som nå er blitt sendt ut.

Gitt at Kommunal- og distriktsdepartementet kun omtaler én av flere problemstillinger Partilovnemnda har tatt opp i sitt brev, tiden som er gått siden nemnda sendte sitt brev til kommunal- og distriktsministeren, og statsrådets uttalte ønske om hurtigbehandling i Stortinget i vårsesjonen 2025, ser forslagsstillerne behov

for å fremme forslag som dekker opp problemstillinger knyttet til indirekte bidrag som for et parti kan ha like stor (eller tidvis enda større) verdi enn ren finansiell støtte.

Forståelsen av begrepet «bidrag»

I partiloven § 19 tredje ledd første punktum beskrives «bidrag» på følgende måte:

«Med bidrag menes pengebidrag og verdien av varer, tjenester og andre tilsvarende ytelser som er mottatt vederlagsfritt eller til underpris.»

I forlengelsen nevnes spesifikt unntak i form av enkeltpersoners dugnadsarbeid, utlån av lokaler fra privatpersoner m.m.

En normal forståelse av «verdien av varer, tjenester og andre tilsvarende ytelser» ville vært alt som et politisk parti alternativt ville måttet finansiere med egne midler. Eksempler kan være ansatte i en bedrift eller organisasjon som bruker av sin arbeidstid til å støtte et politisk parti, permisjon med lønn for å drive valgkamp, annonsering til støtte for et parti eller dette partiets kandidater, kjøretøy til bruk for partiaktiviteter og andre utgifter av betydning til f.eks. stands, kopiering, porto m.m.

Forslagsstillerne legger til grunn at slik indirekte støtte til et politisk parti kan ha et stort omfang og fremstå mer skjult enn støtte som gis indirekte via en kjent bidragsyter.

Partilovnemnda skriver i sitt brev 18. desember 2023:

«Partiloven § 19 tredje ledd klargjør at både 'pengebidrag og verdien av varer, tjenester og andre tilsvarende ytelser som er mottatt vederlagsfritt eller til underpris', skal regnes som bidrag. Det er likevel mye som taler for at det ikke er tilstrekkelig kjent at både penger og bidrag i annen form skal innrapporteres.

Den økonomiske verdien av naturalytelser kan være stor. Det kan blant annet være tale om annonser og andre former for eksternt finansierte kampanjer, reiser, hotell mv. som blir betalt av andre, permisjon med lønn for å drive valgkamp, eller utlån av (eller leiesubsidiering for) lokaler til bruk under valgkamp.»

Kandidatstøtte

Partilovnemnda skriver i sitt brev også følgende:

«Grensen mellom parti- og kandidatstøtte kan imidlertid bli uklar, loven gjør det ikke klart at kravene om åpenhet mv. om partienes finansiering omfatter støtte til kandidater på partiets lister, og forskriftshjemmelen i partiloven § 22 a andre ledd er ikke benyttet. Det er derfor grunn til å anta at denne formen for indirekte partifinansiering i stor grad forblir urapportert.

Betydningen av 'personlige' kampanjer og tilhørende finansiering vil kunne øke selv om valgsystemet videreføres i omtrent samme form som i dag. Partiloven

bør derfor endres for å sikre åpenhet ikke bare om støtte direkte til partiet, men også til partiets kandidater ved politiske valg.»

Partilovnemnda anbefaler at loven endres for å klargjøre at også bidrag til kandidater omfattes.

Forslagsstillernes intensjon

I tråd med Partilovnemndas innspill i brev til kommunal- og distriktsministeren 18. desember 2023 fremmes derfor forslag til klargjøring av at:

- indirekte bidrag med kjent bidragsyter skal innrapporteres på lik linje med direkte bidrag
- også kandidatstøtte skal meldes inn.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

V e d t a k t i l l o v

om endringer i partiloven

I

I lov 17. juni 2005 nr. 102 om visse forhold vedrørende de politiske partiene gjøres følgende endringer:

§ 18 fjerde ledd skal lyde:

Alle partier og partiledde har i valgår plikt til særskilt å innberette bidrag *fra samme bidragsyter som til sammen utgjør en verdi av minst 15 000 kroner* som er mottatt i perioden 1. januar til og med fredag før valgdag. *Det samme gjelder for bidrag til kandidater på valgliste som partiledde har stilt, og kandidaten skal snarest mulig informere partiledde om bidraget.* Innberetningen skal skje innen fire uker etter at bidraget er mottatt. Bidrag mottatt senere enn fire uker før utløp av innberetningspliktig periode i første punktum skal være innberettet innen utløpet av fredag før valgdag.

§ 19 tredje ledd skal lyde:

Med bidrag menes pengebidrag og naturalytelser hvor verdien av varer, tjenester og andre tilsvarende ytelser, herunder arbeidstid, annonsering, kjøretøy og lokaler, er mottatt vederlagsfritt eller til underpris. Ytelse fra privatpersoner som består i ordinært dugnadsarbeid som ikke krever særskilte kvalifikasjoner, eller som ikke er en del av bidragsyters inntektsgrunnlag, regnes ikke som bidrag. Det samme gjelder utlån av lokaler og gjenstander fra privatpersoner som ikke har dette som del av sitt inntektsgrunnlag.

II

Loven trer i kraft 1. mai 2025.

6. mars 2025

Trond Helleland

Mudassar Kapur

